

وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش ابتدایی

دفتر آموزش دبستانی

چارچوب اجرایی پروژه های علمی ، ادبی و فناوریانه

دانش آموزان ابتدایی

(جشنواره جابر بن حیان و فرصتهای متنوع یادگیری)

سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸

باسمه تعالی

مقدمه:

به منظور ایجاد زمینه و شرایط افزایش انگیزه دانش آموزان در یادگیری و تعمیق، توسعه و کاربست آموخته های آنان و باتاکید بر فراهم آوردن زمینه برای مشارکت حداکثری آنان و به استناد به بخشنامه ۹۳۷۳-۹۸/۱/۲۷ مبنی بر ارسال مجموعه برنامه های وزارت آموزش و پرورش و همچنین بر اساس تغییرات حاصله از آسیب شناسی و دریافت نظرات و پیشنهادهای معاونین محترم آموزشی استانها و تجارب بدست آمده از هشت دوره برگزاری، فعالیت پروژه های علمی، ادبی و فناورانه (جشنواره جابرین حیان و فرصتهای متنوع یادگیری) در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ اجرا می شود.

اهمیت و ضرورت طرح:

اگر حاصل دوره ی تحصیلات مدرسه ای، تنها انتقال پاره ای از مفاهیم به ذهن دانش آموزان باشد، (سواد به معنی سنتی) با فراموش شدن آن مفاهیم، حاصل کلیه سال های تحصیل نیز از دست می رود. به همین سبب، باید سعی کنیم علاوه بر مفاهیم پایه، راهی به دانش آموزان نشان دهیم که خودشان بتوانند به دنبال معرفت و دانش مورد نیاز خود بگردند و به یک یادگیرنده ی مادام العمر تبدیل شوند. به همین سبب علاوه بر کسب دانش ضرورت دارد راه و روش یادگیری را هم به دانش آموزان بیاموزیم تا میل به یادگیری در آنان تقویت گردد.

پروژه ی علمی، ادبی، و فناورانه به علت ماهیت هیجانی و اکتشافی خود، میل به یادگیری را در دانش آموزان تقویت می کند و به علت ماهیت فرایندی خود راه و روش یادگیری را نیز به آنها می آموزد بنابراین می تواند ابزاری بسیار قوی در خدمت تعلیم تربیت باشد.

سطوح برگزاری جشنواره:

از آنجائیکه دانش آموزان با انجام پروژه های علمی، ادبی، و فناورانه آثار قابل ارائه و عرضه در نمایشگاه تولید می نمایند، به منظور تقویت روحیه و انگیزه و تلاش آنان و ایجاد موقعیت های واقعی جهت بروز و ظهور توانمندیها و تجلیل و قدردانی از آنان جشنواره ای تحت عنوان جابرین حیان و فرصت های یادگیری متنوع برگزار می شود، این جشنواره در دو بخش دانش آموزی شامل سطح مدرسه ای، منطقه ای و استانی و بخش منتخب معلمان، مدیران، کارشناسان و راهبران آموزشی بصورت کشوری برگزار خواهد شد که شرایط و نحوه ی اجرای آن به شرح زیر اعلام می گردد:

* بخش دانش آموزی :

الف - مرحله مدرسه ای :

۱- در این مرحله تمامی آثار دانش آموزان شرکت کننده بدون هیچ محدودیت و قالب خاصی و به مدت حداقل یک هفته در مدرسه به نمایش گذاشته می شود .

۲- از آثار ارائه شده با ملاک هایی که توسط منطقه و شورای مدرسه در چارچوب محورهای اعلام شده تعیین می شود ، ارزیابی بعمل آمده وبدون ارائه بازخورد مقایسه ای تعدادی آثار برتر جهت شرکت در نمایشگاه منطقه ای انتخاب ومعرفی می شوند.

۳- بازخوردهای تشویقی به همراه پیشنهادهای اصلاحی در قالب موارد قابل بهبود برای تمامی دانش آموزان بصورت جداگانه توسط شورای مدرسه ارائه واز آنان تقدیرخواهد شد .

۴- به منظور ایجاد نگرش مثبت نسبت به توانمندی های دانش آموزان ابتدایی وهمچنین گفتمان سازی در این خصوص از اولیا ومسئولین ومقامات محلی جهت حضور در نمایشگاه دعوت به عمل می آید .

ب - مرحله منطقه ای :

۱- نمونه آثار معرفی شده از مدارس مستقیماً در نمایشگاه منطقه ای حداقل به مدت یک هفته به نمایش گذاشته می شود .

۲ - آثار دانش آموزان در چارچوب اعلام شده توسط گروهی که منطقه تعیین می نماید متشکل از(منتخب مدیران ومعلمان وکارشناسان تکنولوژی) نسبت به ارزیابی آثار باهدف ارائه بازخورد غیر مقایسه ای وصرفاً بیان پیشنهادهای سازنده برای تمامی دانش آموزان حاضر اقدام نموده وتامی دانش آموزان مورد تقدیر وتشویق قرار خواهندگرفت.

۳- به منظور ایجاد نگرش مثبت نسبت به توانمندی های دانش آموزان ابتدایی وهمچنین گفتمان سازی در این خصوص از اولیا ، مسئولین ومقامات محلی جهت حضور در نمایشگاه دعوت به عمل می آید .

۴- تعدادی از آثار ارائه شده توسط کمیته تخصصی مذکور با ملاک ها وچارچوب اعلام شده انتخاب وبه منظور شرکت در مرحله استانی معرفی می شوند .

ج - مرحله استانی :

- ۱- نمونه های معرفی شده از مناطق در مدت مشخص به منظور بازدید در نمایشگاه استانی ارائه می گردد.
- ۲- در این مرحله توسط گروه تخصصی منتخب از مدیران و معلمان و کارشناسان تکنولوژی ارزیابی آثار دانش آموزان با هدف ارائه بازخورد غیر مقایسه ای و صرفاً بیان پیشنهادهای سازنده برای تمامی دانش آموزان حاضر انجام می پذیرد.
- ۳- از تمامی دانش آموزان شرکت کننده تقدیر و تشویق انجام می شود.
- ۴- در مدت برپایی نمایشگاه استانی جهت آموزش و توانمند سازی معلمان و مدیران نسبت به برگزاری سمینارهای علمی و آموزشی اقدام شود .
- ۵- به منظور ایجاد نگرش مثبت نسبت به توانمندی های دانش آموزان ابتدایی و همچنین گفتمان سازی در این خصوص از اولیا و مسئولین و مقامات محلی جهت حضور در نمایشگاه دعوت به عمل می آید ..
- ۶- بر اساس ارزیابی انجام شده نمونه های برتر بر اساس چارچوب و محورهای فعالیت های اعلام شده شناسایی و بدون اعلام به دانش آموزان، مستندات آثار دانش آموزان جهت برنامه ریزی بعدی در دبیرخانه استانی نگهداری شود.

محورهای کلی ارزیابی و انتخاب آثار دانش آموزان :

- ۱- اصیل بودن اثر دانش آموز (تمامی فعالیت ها ، مهارت ها ، دست سازه ها ، که محصول فکرو اندیشه و کار و تلاش و کوشش دانش آموز بوده و در تولید آن از راهنمایی معلم و اولیا نیز استفاده نماید).
- ۲-ارائه آثار بصورت خلاقانه و بدیع .
- ۳- توجه به مضامین با اهمیتی مانند ، اقتصاد مقاومتی ، رونق تولید و احترام بیشتر به حفظ محیط زیست
- ۴- اولویت دادن به انجام فعالیت صورت کار گروهی .
- ۵ - برخورداری از چارچوب مشخص و منظم در انجام فرایند شامل (بیان مسئله ، فرایند تحقیق و مطالعه ، مراحل ساخت و یا انجام کار ، ...)
- ۶- توجه به توسعه شایستگی های دانش آموزان (افزایش دانش - نگرش - مهارت)

تذکر مهم : مواد ذکر شده به عنوان چارچوب کلی ارزیابی آثار دانش آموزان اعلام شده و انتظار می رود ملاک های دقیق تر با توجه به اقتضائات و شرایط توسط استان و منطقه طراحی و در اختیار مدرسه به منظور ارزیابی آثار قرار گیرد .

چگونگی ارائه آثار توسط دانش آموزان در ایام برگزاری نمایشگاهها:

- با عنایت به اینکه یکی از اهداف مهم اجرای برنامه جابربن حیان و فرصت های متنوع یادگیری تقویت مهارتهای کلامی و گفتاری دانش آموزان می باشد ، لذا موارد زیر در خصوص نحوه ی ارائه آنان در حضور بازدیدکنندگان مد نظر قرار گیرد :
- ۱- به هیچ عنوان قالب خاصی برای ارائه دانش آموزان تعیین نشود و خلاقیت در ارائه مورد تاکید قرار گیرد .
  - ۲- به دانش آموزان کمک شود تا دلایل ، فواید و نتایج کار خود را در مدت زمان کوتاه ارائه و با تسلط کامل بیان نمایند
  - ۳- از توصیه به دانش آموزان برای حفظ کردن متن جهت ارائه پرهیز شود.

زمینه ها و محورهای فعالیت دانش آموزان :

با توجه به بررسی های بعمل آمده از نحوه ی ارائه برنامه جابربن حیان در سنوات گذشته و جمع بندی نظرات و پیشنهادهای ارسالی استانها ، زمینه ها و محورهای این فعالیت به شرح زیر می باشد :

نحوه ی ارائه دستاوردهای علمی و مهارتی دانش آموزان دوره ابتدایی در جشنواره جابربن حیان و فرصت های متنوع یادگیری			
ردیف	نوع پروژه / مهارت	زمینه ها و محورهای فعالیت	نحوه ارائه
۱	مهارت های علمی - پژوهشی و فناوریانه	جمع آوری و طبقه بندی	جمع آوری مجموعه ای از اشیا بر اساس شباهت ها و یا تفاوت ها و ارائه بصورت نمایش روزنامه ای
		نمایش علمی (مدل، نمایش، تحقیق)	نمایش و ترسیم چگونگی عملکرد، توضیح پدیده، بررسی پدیده های موضوع و تفسیر پدیده از طریق مشاهده صمیمی و انجام تحقیق و مسامحه
		آزمایش	ترسیم فرایند انجام آزمایش و نتایج به دست آمده از طریق نمایش روزنامه ای یا درج در دفتر فعالیت های علمی
		طراحی و ساخت	وسيله و یا مدل ساخته شده را با مراحل انجام پژوهش و تولید و دلایل ساخت آن به صورت روزنامه ای یا تابلو نمایش شرح می دهد.
۲	خلاقیت های ادبی و هنری	داستان خوانی	دانش آموز با استفاده از کتاب های داستان یک کتاب را بقوانر و فاصله آن را با دست قط خود بنویسد
		داستان نویسی (خاطره ، سفرنامه ، داستان ، نوشتاری ...)	دانش آموز با علاقه و رغبت یک خاطره ، سفر نامه و داستان را انتخاب و به صورت نمایش و یا با دست قط خود آن را تصویر و یا چاپ نماید.
		داستان گویی (نقل داستان ، حکایت ، سخنرانی علمی و ادبی)	دانش آموز داستانش را با تخیل خود و یا از روی متن روایت و صدای خود را ضبط و تصویر خود را هنگام روایت به نمایش و تصویر درآورد.
		خواندن شعر، دکلمه، ...	دانش آموز با استفاده از هنر و ادبیات نسبت به ارائه دکلمه، شعر و .. در یازده زمانی مشخص اثر خود را ارائه می دهد.
		شاهنامه خوانی	دانش آموز با استفاده از کتیبه های ارب فارسی قطعه ای از شاهنامه را خوانده و ارائه می نماید
		تولید یک اثر هنری (سفالگری ، اریگامی ، نقاشی ...)	دست سازه های تولید شده در قالب یک اثر ارائه می گردد.

❖ بخش همکاران (مرحله کشوری) :

به منظور تجلیل از مدیران ، معلمان ، راهبران آموزشی و کارشناسانی که در مراحل اجرایی پروژه های دانش آموزان و برگزاری جشنواره مشارکت فعال داشته اند و ارتقا شایستگی ها و توانمند سازی حرفه ای آنان بر اساس ملاک هایی که در ادامه به آنها اشاره می شود و بر اساس سهمیه ای تعیین شده ، مرحله کشوری با حضور افراد مذکور برگزار می شود.

برنامه های مرحله کشوری جشنواره جابر بن حیان و فرصت های متنوع یادگیری :

۱- برگزاری پنل های آموزشی به منظور ارتقا شایستگی و صلاحیت های حرفه ای شرکت کنندگان

۲- ارائه تجربه توسط تعدادی از شرکت کنندگان

۳- برگزاری مراسم تجلیل از برگزیدگان معرفی شده به جشنواره

❖ چارچوب نحوه ی انتخاب معلمان ، مدیران ، راهبران آموزشی ، کارشناسان جهت معرفی به جشنواره (مرحله کشوری)

الف - ملاک های انتخاب معلمان :

- مجری و راهنمای برنامه پروژه ها و دستاوردهای دانش آموزان باشند
  - راهنمایی دانش آموزان در انجام پروژه ها در چارچوب ساحت های شش گانه سند تحول بنیادین
  - هدایت پروژه های دانش آموزان در جهت اهداف درسی
  - تلفیق اهداف برنامه درسی با پروژه های علمی و دست سازه های دانش آموزان
  - مرتبط کردن برنامه های تحولی معاونت آموزش ابتدایی (عید و داستان ، تکالیف مهارت محور ، بازی و یادگیری و...)
- با پروژ های دانش آموزان
- راهنمایی پروژه هایی که مرتبط با اقتصاد مقاومتی و تولید ملی باشد
  - مراقبت از ارائه کار اصیل توسط دانش آموزان
  - ارائه مقاله و یا فعالیت پژوهشی مرتبط با موضوع پژوهش های دانش آموزی

ب - ملاک های انتخاب مدیران ، کارشناسان ، و راهبران آموزشی :

- پیش بینی و تمهید مقدمات انجام برنامه جابر و فرصت های متنوع یادگیری توسط معلم و دانش آموزان در مدرسه
- حمایت از معلمان به منظور برگزاری جلسات منظم در خصوص چگونگی اجرای برنامه
- اطلاع رسانی مستمر از فرایند اجرای برنامه به اولیا دانش آموزان
- نظارت بر حسن اجرای برنامه بر اساس پیش بینی های انجام شده
- پیش بینی فعالیت های خلاقانه (تنظیم مقاله ، مصاحبه با نشریات محلی و انعکاس فعالیت های دانش آموزان و..)
- اجرای مطلوب برنامه با مشارکت حداکثری دانش آموزان
- داشتن برنامه مشخص برای پشتیبانی از برنامه در سطح مدارس
- تنظیم گزارش های تحلیلی مناسب در سطح مدارس و مناطق
- جامع بودن تجارب (تلفیق فعالیت های مهارتی و ساحت های شش گانه) و عینی بودن و ارائه عملی تجارب زیسته
- راهنمایی پروژه هایی که منجر به ایجاد فرهنگ اقتصاد مقاومتی و تولید اشتغال در دانش آموزان می گردد
- انعکاس دقیق دستاوردهای آموزشی و پرورشی آموزش و پرورش در جامعه از روش های مختلف

ساختار اجرایی :

مدرسه :

- مسئولیت تمامی امور مربوط به اجرای برنامه پروژه های علمی ، ادبی و فناورانه (جشنواره جابربن حیان و فرصت های متنوع یادگیری) به عهده شورای مدرسه بوده و نسبت به انجام موارد زیر اقدام می نمایند :
- تمهید مقدمات و برنامه ریزی اجرای جشنواره از طریق اعلام آن به معلمان ، اولیا و دانش آموزان و تبیین موضوع به آنان
- برنامه ریزی به منظور برپایی نمایشگاه مدرسه ای با دعوت از اولیا ، مقامات محلی و استانی جهت بازدید و گفتمان سازی و ارائه توانمندی های دانش آموزان .
- تعیین نحوی ارزیابی آثار و ارائه بازخورد به دانش آموزان در چارچوب تعیین شده در شیوه نامه .
- برگزاری مراسم تجلیل و تقدیر از شرکت کنندگان در جشنواره .

□ منطقه:

معاون آموزش ابتدایی یا معاون آموزشی منطقه با کمک کارشناسان مقاطع و گروه های آموزشی ابتدایی نسبت به برنامه ریزی و اجرای مرحله منطقه ای به شرح زیر اقدام می نمایند:

- برنامه ریزی به منظور آموزش و تبیین و اطلاع رسانی مناسب نحوه ی اجرای جشنواره به مدیران و معلمان
- تعیین تعداد منتخب مدارس، ملاک های ارزیابی در چارچوب تعیین شده این شیوه نامه
- برنامه ریزی برگزاری باشکوه نمایشگاه دستاوردهای دانش آموزان ابتدایی
- دعوت از اولیا، مدیران، مقامات و مسئولین محلی و استانی به منظور گفتمان سازی و نمایش توانمندی های دانش آموزان ابتدایی جهت بازدید از نمایشگاه.
- تشکیل کمیته تخصصی منتخب مدیران، معلمان، کارشناس تکنولوژی و گروه های آموزشی به منظور ارزیابی و ارائه بازخوردهای تشویقی به همراه پیشنهادهای اصلاحی در قالب موارد قابل بهبود برای تمامی دانش آموزان
- برگزاری مراسم تجلیل و تقدیر از شرکت کنندگان در جشنواره.

□ استان:

معاون آموزش ابتدایی استان با کمک روسای ادارات دوره ی اول و دوم و گروه های آموزشی ابتدایی نسبت به برنامه ریزی و اجرای مرحله استانی به شرح زیر اقدام می نمایند:

- برنامه ریزی به منظور آموزش و تبیین و اطلاع رسانی مناسب نحوه ی اجرای جشنواره به مدیران و کارشناسان مناطق و نواحی تابعه
- تعیین تعداد منتخب مناطق، ملاک های ارزیابی در چارچوب تعیین شده این شیوه نامه
- دعوت از اولیا، مدیران، مقامات و مسئولین محلی و استانی به منظور گفتمان سازی و نمایش توانمندی های دانش آموزان ابتدایی جهت بازدید از نمایشگاه.
- برنامه ریزی برگزاری باشکوه نمایشگاه دستاوردهای دانش آموزان ابتدایی
- تشکیل کمیته تخصصی منتخب مدیران، معلمان، کارشناس تکنولوژی و گروه های آموزشی به منظور ارزیابی و ارائه بازخوردهای تشویقی به همراه پیشنهادهای اصلاحی در قالب موارد قابل بهبود برای تمامی دانش آموزان
- برگزاری مراسم تجلیل و تقدیر از شرکت کنندگان در جشنواره در مرحله استانی
- تشکیل بانک اطلاعاتی از دانش آموزان که در ارزیابی های بعمل آمده نتایج و عملکرد بهتری داشته اند بدون اطلاع رسانی به آنان و نگهداری آثار منتخبین در دبیرخانه استانی به منظور برنامه ریزی های بعدی.

□ حوزه ستاد:

- ۱) تهیه چارچوب اجرایی برنامه و اطلاع رسانی مناسب به استانها
- ۲) برنامه ریزی برای آموزش نیروی انسانی (کارشناسان، مدیران و معلمان و راهبران)

۳) تصمیم‌گیری جهت تامین اعتبار لازم

۴) تصمیم‌گیری جهت اجرای مرحله کشوری پروژه های علمی

گستره اجرای طرح:

با توجه به نتایج مثبت حاصله از اجرای این فعالیت تاکید بر فراهم آوردن زمینه مشارکت حداکثری دانش آموزان بصورت داوطلبانه می باشد و انتظار می رود بر اساس بخشنامه ۹۳۷۳-۹۸/۱/۲۷ ویرش استانی این فعالیت در تمامی مدارس ابتدایی اجرا شود.

اعتبارات مورد نیاز طرح:

اعتبارات مورد نیاز طرح از محل اعتبارات تخصیصی معاونت آموزش ابتدایی و اعتبارات استانی قابل تامین می باشد.